

teor), Československou televizi a Československým krátkým filmem jako poradce, případně autor námětů a scénářů výukových filmů.

A na závěr – jménem Milana Daniela je označeno 14 druhů popsaných nově pro vědu: jeden rostlinný druh silenky (*Silene danielii*) a po jednom druhu bezobratlých ze skupin pavouků (*Araneidea*), chvostokůk (*Collembola*), brouků (*Coleoptera*),

stejnokřídlých (*Homoptera*), dvoukřídlých (*Diptera*), blech (*Siphonaptera*) a pět druhů klíšťat a roztočů – *Acarina* (*Ixodidae*, *Mesostigmata*, *Analgoidea* a čtyři z čeledi *Trombiculidae*). Dále byl popsán nový rod *Milandanielia* v čeledi roztočů sametek *Microthrombidiidae*. To jsou jistě ta nejcennější uznání za úspěšné působení v parazitologii i lékařské entomologii nebo obecně zoologii.

Milane, chtěl bych poděkovat tobě a tvé manželce Vlastě, společníci v životě i ve vědě, za vynikající spolupráci, a popřát vám z celého srdce za sebe i četné spolupracovníky do dalších mnoha let pevně zdraví a stále nadšení pro řešení nových otázek nejen ze života klíšťat.

Vladimír Bejček

Karel Šťastný sedmdesátiletý

Čas letí jako splašený býk. Od 22. července 2011 je prof. RNDr. Karel Šťastný, CSc., sedmdesátníkem. Narodil se v Českém Brodě a dodnes tam žije. Po absolvování střední všeobecně vzdělávací školy (dnes gymnázium) začal studovat učitelský obor zoologie a geografie na Přírodovědecké fakultě UK v Praze. Již tehdy se jeho hlavní pozornost soustředila na obratlovce, především ptáky. Silný vliv na něho měl Walter Černý, ornitolog na PřF UK v Praze a dlouholetý předseda ornitologické společnosti. Po absolutoriu v r. 1963 zažil Karel dvě poměrně krátká angažmá – tři roky na místě zoologa ve Vlastivědném muzeu v Šumperku a dva roky ve Výzkumném ústavu krmivářském. Pak už nastoupil na své v mnoha ohledech osudové pracoviště – oddělení ekologie konzumentů Ústavu krajinné ekologie ČSAV v Říčanech – zde vydržel celých 16 let. V semknutém, altruisticky smýšlejícím kolektivu vedeném Eliškou Novákovou, později jím samotným, našel svou parketu. Konkrétně šlo o výzkum zaměřený na využití ptáků a savců v bioindikaci, biodiagnostice a ekologickém monitoringu. V retrospektivě lze konstatovat, že v tomto období Karel zahájil novou éru československé ornitologie a nemalou měrou zasáhl i do evropského prostoru.

Po přemístění Ústavu krajinné ekologie ČSAV do Českých Budějovic v r. 1985 přešel Karel do Ústavu aplikované ekologie a ekotechniky Vysoké školy zemědělské (VŠZ, dnes Česká zemědělská univerzita) v Kostelci nad Černými lesy. Se změnou pracoviště však nemusel zásadně měnit profil svého vědeckého zaměření a pokračoval v rozpracovaném díle. Již jako renomovaný vědecký pracovník se ujal organizace 11. kongresu IBCC (International Bird Census Committee) a EOAC (European Ornithological Atlas Committee) zaměřeného na kvantitativní ornitologické studie a problematiku mapování ptáků. Do areálu tehdejší VŠZ v Praze se v létě 1989 sjeli přední odborníci z více než 20 států světa. Z mnoha jejich hodnotících reakcí bylo zřejmé nadšení a spokojenost.

Společenské změny v listopadu 1989 odstartovaly současnou etapu Karlova profesního života. Byl členem realizačního týmu, díky kterému se v r. 1990 po téměř 30 letech obnovila činnost Lesnické fakulty Vysoké školy zemědělské v Praze. Dvě

1 Karel Šťastný. Foto J. Červený

tříletá období působil ve funkci proděkana pro vědu a zahraniční styky a zároveň zastupoval vedoucího katedry ekologie. V r. 1990 se habilitoval a po dalších čtyřech letech se stal řádným profesorem ekologie Lesnické fakulty České zemědělské univerzity v Praze. V r. 1996 se ujal funkce vedoucího katedry ekologie. Přibýlo mnoho organizační a pedagogické práce, a navíc dojíždění do Prahy. Ani ve světle nové reality nepolevil K. Šťastný ve svých vědeckých a odborných aktivitách, ba právě naopak. Po rozdělení Fakulty lesnické a environmentální ČZU na Fakultu životního prostředí a Fakultu lesnickou a dřevařskou, působí na první z nich, nadále v rámci katedry ekologie.

Z celé řady zásadních vědeckých a odborných výstupů (stovky článků, desítky knih) je třeba vyzdvihnout Atlas hnízdního rozšíření ptáků v ČSSR 1973–77, který v r. 1987 vydalo Nakladatelství Academia. Málokdo si dovede představit neskutečný objem odborné i organizační práce vložené do tohoto díla. Nasbírané zkušenosti bohatě zúročil při realizaci dalších dvou celorepublikových mapování, a to v letech 1985–89 a 2001–03. Poslední publikovaný atlas, který vyšel ve dvou vydáních, byl po zásluze oceněn ministrem životního prostředí a Hlávkovou nadací. Významnou měrou přispěl Karel organizačně i autoricky k realizaci evropského atlasu hnízdní

ho rozšíření ptáků (1997). Je též spoluautorem Atlasu zimního rozšíření ptáků ČR v letech 1982–85. Stál u zrodu dodnes aktivního Jednotného programu sčítání ptáků (1982) a dlouhá léta ho organizoval a zpracovával cenná data. Jen díky tomu lze dnes hodnotit dlouhodobé populační trendy ptáků na území naší republiky. Podílel se na tvorbě všech svazků Fauny ČR – Ptáci a v probíhající reedici je hlavním redaktorem.

Z výše popsaného by se mohlo zdát, že se nehne z kanceláře, realita je však jiná. Terénní práce byla vždy jeho prioritou a dodnes sběrem primárních dat tráví mnoho času. Dříve směřoval zejména do milovaných jižních Čech, následně se do značné míry přeorientoval na severozápadní Čechy, především na Krušné hory ovlivňované průmyslovými imisemi. V rámci projektu financovaného vládou České republiky jako pomoc rozvojovým státům po několik let vyjžděl na jemenský ostrov Sokotra a podstatnou měrou se podílel na tvorbě ekologické sítě těchto „Galapág“ v Indickém oceánu (viz také Živa 2002, 1: 22–30).

Významná je také Karlova pedagogická aktivita. Jeho přednášky ze zoologie, ornitologie a ekologie jsou doslova prošípané příklady z vlastní vědecké práce. Desítkám studentů nadále předává své bohaté zkušenosti. Je známý svou náročností, ale i laskavostí a ochotou kdykoli pomoci, nezřídká přímo v terénu.

Nesmazatelnou stopu nechal v České společnosti ornitologické. Více než 30 let působil v jejím výboru, v letech 1974–96 v pozici jednatele a následně až do února 2008 vykonával funkci předsedy. Dodnes na každé členské schůzi v samostatné rubrice sděluje aktuální zajímavá pozorování ptáků. Nelze opominout ani popularizační aktivity. Celá řada úspěšných knih o ptácích a přírodě byla opakovaně vydána v několika jazykových mutacích. V popředí jistě stojí tři díly encyklopedie Svět zvířat věnované ptákům. Znamé jsou také jeho články, např. v Živě, Vesmíru nebo Světě myslivosti. Aktivně působí v redakčních radách časopisů Živa, Sylvia a Folia zoologica.

Na závěr se vrátím k úvodní pasáži. Čas letí, ale Karla Šťastného jako by se to netýkalo. Zdá se, že našel recept, jak neúprosný čas obelstít. Dodnes plnohodnotně řeší vědecké granty, pravidelně přednáší, je vyhledávaným vedoucím bakalářských, diplomových a dizertačních prací, nepolevuje v terénním výzkumu a publikuje získané výsledky. Co mu popřát do dalších let – pevně zdraví, spokojenost a další životní úspěchy.